

© Ministerstwo Sprawiedliwości, www.ms.gov.pl [Tłumaczenie zostało już opublikowane na oficjalnej stronie Ministerstwa Sprawiedliwości]. Zezwolenie na publikację tego tłumaczenia zostało udzielone przez Ministerstwo Sprawiedliwości wyłącznie w celu zamieszczenia w bazie Trybunału HUDOC. Niniejsze tłumaczenie nie jest dla Trybunału wiążące.

© Ministerstwo Sprawiedliwości, www.ms.gov.pl [Translation already published on the official website of the Polish Ministry of Justice]. Permission to re-publish this translation has been granted by the Polish Ministry of Justice for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC. This translation does not bind the Court.

© Ministerstwo Sprawiedliwości, www.ms.gov.pl [Traduction déjà publiée sur le site Internet officiel du Ministère de la Justice polonais]. L'autorisation de republier cette traduction a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour. La présente traduction ne lie pas la Cour.

Zestawienie – Sprawy dotyczące ochrony środowiska w orzecznictwie Trybunału

Kwiecień 2011 roku

Niniejsze zestawienie nie jest wiążące dla Trybunału i nie ma charakteru wyczerpującego

Sprawy dotyczące ochrony środowiska w orzecznictwie Trybunału

Zanieczyszczenie hałasem

Hałas lotniska:

Powell i Rayner przeciwko Wielkiej Brytanii (skarga nr 9310/81)

21 lutego 1990 roku

Skarżący, którzy mieszkali w sąsiedztwie portu lotniczego Heathrow podnieśli, że dopuszczalny poziom hałasu w tym miejscu jest nie do zaakceptowania, a działania podjęte przez Rząd celem jego zmniejszenia są niewystarczające.

Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdził, że funkcjonowanie dużych portów lotniczych obsługujących międzynarodowy ruch lotniczy w pobliżu gęsto zaludnionych terenów mieszkalnych jest konieczne dla dobrobytu gospodarczego państw. Jako jeden z najbardziej ruchliwych na świecie, port lotniczy Heathrow jest kluczowy dla handlu, komunikacji międzynarodowej i gospodarki Wielkiej Brytanii. Jego funkcjonowanie jest zasadne nawet jeżeli nie jest możliwe całkowite wyeliminowanie negatywnych skutków dla środowiska. Nie stwierdzono naruszenia Artykuł 8 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Hatton przeciwko Wielkiej Brytanii (skarga nr 36022/97)

Wyrok Wielkiej Izby

8 lipca 2003 roku

Skarżący, spośród których wszyscy mieszkali w pobliżu portu lotniczego Heathrow, zarzucili, że hałas wokół ich domów zwiększył się w wyniku polityki rządu z 1993 roku dotyczącej nocnych lotów. Skarżący sformułowali zarzut, że doznali uszczerbku na zdrowiu na skutek zakłóceń snu, które zostały spowodowane przez nocne loty samolotów. Podczas gdy Trybunał nie zdołał rozstrzygnąć, czy program z 1993 roku w istocie wpłynął na zwiększenie poziomu nocnego hałasu, uznał, że istniał uzasadniony interes gospodarczy w utrzymaniu pełnej obsługi nocnych lotów oraz że zaledwie niewielki odsetek osób ucierpiał na skutek hałasu. Ponadto ceny nieruchomości nie spadły a

skarżący mogli przeprowadzić się nie ponosząc straty finansowej. Nie stwierdzono naruszenia Artykułu 8 Konwencji.

Sąsiedzki hałas:

Moreno Gomez przeciwko Hiszpanii (skarga nr 4143/02)

16 listopada 2004 roku

Skarżąca wniosła skargę dotyczącą uporczywego hałasu wywołanego przez kluby nocne w okolicy jej domu, który poważnie zakłócał jej sen w sposób długotrwały.

Trybunał stwierdził, że prawo skarżącej do poszanowania mieszkania zostało poważnie naruszone na skutek braku działań ze strony władz w sprawie zakłócania ciszy nocnej. Z uwagi na natężenie hałasu – w nocy i powyżej dopuszczalnych poziomów – oraz na fakt, że sytuacja ta utrzymywała się przez wiele lat Trybunał stwierdził, że doszło do naruszenia Artykułu 8 Konwencji.

DEÉS przeciwko Węgrom (skarga nr 2345/06)

9 listopada 2010 roku

Skarżący podniósł, że doznał cierpienia wywołanego hałasem, drganiami i szkodliwym wpływem zanieczyszczeń na skutek nieuregulowanego, znacznego natężenia ruchu drogowego na jego ulicy z naruszeniem Artykułu 8 Konwencji

Trybunał stwierdził, że pomimo działań władz mających na celu ograniczenie i reorganizację ruchu drogowego na ulicy, przy której mieszkał Pan Deés, skarżący doznał bezpośredniej i poważnej szkody na skutek nadmiernego hałasu, na który był narażony przez długi czas. W konsekwencji nie dysponował prawem do poszanowania swojego mieszkania i życia prywatnego, co stanowiło naruszenie Artykułu 8 Konwencji.

Mileva i in. przeciwko Bułgarii (skarga nr 43449/02 i 21475/04)

Skarżący sformułowali zarzut cierpienia z powodu nadmiernego hałasu wywołanego działalnością biura, salonu gier oraz klubu komputerowego, które mieściły się w lokalach przylegających do ich mieszkań.

Trybunał stwierdził, że władze pozostawały bierne wobec skarg skarżących. Pomimo, że na pewnym etapie wydano dwa nakazy zamknięcia klubów, nigdy nie zostały one wykonane. W rezultacie przez okres ponad 4 lat skarżący byli narażeni na wysoki poziom hałasu i uciążliwości, które zakłócały ich życie prywatne i rodzinne z naruszeniem Artykułu 8 Konwencji.

Dubetska i in. przeciwko Ukrainie (skarga nr 30499/03)

Powołując się na Artykuł 8 skarżący zarzucili, że ich problemy zdrowotne i uszkodzenia domu oraz niszczenie środowiska, w którym żyją były wynikiem funkcjonowania kopalni węgla i fabryki zlokalizowanych niedaleko ich domu.

Trybunał stwierdził, że eksploatacja kopalni i fabryki przyczyniła się do problemów zdrowotnych skarżących oraz uszkodzenia ich domów. Ponadto nie dysponowali oni środkami pozwalającymi na osiedlenie się w nowym miejscu, ponieważ ceny ich domów drastycznie spadły z powodu zanieczyszczenia okolicy. Pomimo że, władze były świadome niekorzystnych dla środowiska efektów funkcjonowania kopalni i fabryki, nie przesiedliły skarżących ani nie znalazły innego rozwiązania, aby zredukować zanieczyszczenie do poziomu, który nie byłby szkodliwy dla osób mieszkającym w pobliżu obiektów przemysłowych. Doszło zatem do naruszenia Artykułu 8 Konwencji. Trybunał uznał ponadto, że stwierdzenie naruszenia Artykułu 8 nakłada na Rząd Ukrainy obowiązek podjęcia odpowiednich kroków celem naprawienia sytuacji, w której znajdują się skarżący.

Zammit Maempel i in. przeciwko Malcie (skarga nr 24202/10)

22 listopada 2011 roku

Sprawa dotyczyła zarzutu podniesionego przez rodzinę w zakresie wydania zezwolenia na pokaz fajerwerków, który odbywał się dwa razy w roku, każdego roku, w pobliżu ich

domu, z naruszeniem praw gwarantowanych na mocy Artykułu 8 i stwarzając zagrożenie dla życia i mienia.

Trybunał nie stwierdził naruszenia Artykułu 8. Uznał w szczególności, że życie skarżących oraz ich bezpieczeństwo osobiste nie było zagrożone w sposób realny i bezpośredni oraz że władze wdrożyły system ochrony osób oraz własności, a rzeczywiste odpalenie fajerwerków było monitorowane. Ponadto, skarżący weszli w posiadanie nieruchomości mając świadomość sytuacji, na którą wnieśli skargę.

Zanieczyszczenia przemysłowe

Zagrożenie dla zdrowia ludzi

[Öneryıldız przeciwko Turcji \(skarga nr 48939/99\)](#)

Wyrok Wielkiej Izby

30 listopada 2004 roku

Dom skarżącego został wybudowany bez zezwolenia na terenie otaczającym składowisko śmieci użytkowane wspólnie przez 4 gminy. W kwietniu 1993 roku na wysypisku doszło do eksplozji metanu, a zgromadzone na hałdach odpady zasypały ponad 10 domów znajdujących się poniżej, w tym ten należący do skarżącego, który w wyniku zdarzenia stracił dziewięcioro bliskich krewnych. Skarżący zarzucił, że nie podjęto żadnych środków mogących zapobiec eksplozji, pomimo że wydana przez biegłego opinia zwracała uwagę władz na konieczność podjęcia działań zapobiegawczych, aby zmniejszyć prawdopodobieństwo eksplozji.

Trybunał stwierdził, że doszło do naruszenia Artykułu 2 Konwencji. Rząd nie poinformował mieszkańców slumsów o ryzyku jakie niesie ze sobą osiedlenie się w tym miejscu. Nawet jeżeli przedmiotowe działania zostałyby podjęte, Rząd nadal ponosił odpowiedzialność, ponieważ nie zastosował odpowiednich i praktycznych środków, aby zapobiec niebezpieczeństwu dla życia ludzi. Przepisy okazały się wadliwe, ponieważ wydano zgodę na otwarcie wysypiska oraz jego funkcjonowanie, nie zapewniając spójnego systemu nadzoru. Polityka planowania miasta była także niezadowolająca i odegrała z całą pewnością rolę w łańcuchu zdarzeń prowadzących do wypadku.

[Lopez Ostra przeciwko Hiszpanii \(skarga nr 16798/90\)](#)

9 grudnia 1994 roku

Skarżący zarzucił, że zanieczyszczanie środowiska wywołane działalnością zakładu utylizacji odpadów przemysłu garbarskiego, który wytwarzał opary, przykre zapachy oraz doprowadził do skażenia, spowodowało problemy zdrowotne u osób mieszkających w okolicy. W szczególności córka skarżącego cierpiała na nudności, wymioty oraz anoreksję, które, w opinii lekarza pediatry, były wynikiem zanieczyszczenia środowiska.

Trybunał stwierdził, że doszło do naruszenia Artykułu 8 Konwencji w zakresie w jakim Hiszpania nie zdołała zachować właściwej równowagi pomiędzy interesem gospodarczym miasta, w odniesieniu do zakładu utylizacji odpadów, a skutecznym korzystaniem przez skarżącego z prawa do poszanowania mieszkania oraz życia prywatnego i rodzinnego.

[Fadeyeva przeciwko Rosji \(skarga nr 55723/00\)](#)

9 czerwca 2005 roku

Skarżąca zarzuciła, że działalność dużej huty zlokalizowanej w pobliżu jej domu stanowiła zagrożenie dla jej zdrowia i dobrego samopoczucia, a pomimo tego władze nie zapewniły jej lokalu zastępczego z dala od zakładu.

Trybunał uznał, że Państwo nie zapewniło skarżącej żadnego skutecznego rozwiązania, aby pomóc jej w opuszczeniu niebezpiecznego obszaru, pomimo iż sytuacji wokół huty wymagała szczególnego traktowania osób mieszkających w najbliższej okolicy. Pomimo, iż zakład prowadził działalność naruszając krajowe standardy ochrony środowiska, Państwo nie przygotowało ani nie zastosowało skutecznych środków pozwalających na redukcję zanieczyszczenia do dopuszczalnego poziomu. Stwierdzono naruszenie Artykułu 8 Konwencji.

Giacomelli przeciwko Włochom (skarga nr 59909/00)

2 listopada 2006 roku

Skarżąca sformułowała zarzut szkodliwych emisji pochodzących z zakładu przetwarzającego „odpady specjalne, włączając w to niebezpieczne”, który był zlokalizowany 30 m od jej domu. Podniosła, że stwarzał on zagrożenie dla jej zdrowia i mieszkania.

Władze krajowe nie zastosowały się do przepisów prawa wewnętrznego w zakresie ochrony środowiska, ponieważ ocena oddziaływania na środowisko została przeprowadzona po 7 latach od rozpoczęcia działalności zakładu pomimo, że istniały wymogi prawne nakazujące sporządzenie prognozy przed jego uruchomieniem. Chociaż sądy krajowe nakazały zawieszenie działalności zakładu do czasu spełnienia wymogów dotyczących ochrony środowiska, organy administracyjne nie zamknęły go. Trybunał stwierdził, że doszło do naruszenia Artykułu 8 Konwencji z uwagi na kilkuletnie ograniczenie prawa skarżącej do poszanowania mieszkania na skutek niebezpiecznej działalności prowadzonej w zakładzie.

Guerra i in. przeciwko Włochom (skarga nr 14967/89)

19 lutego 1998 roku

Skarżący mieszkali w odległości ok. 1 km od fabryki nawozów. Na skutek awarii, do której doszło w fabryce 150 osób zostało przyjętych do szpitala z ostrymi objawami zatrucia arsenikiem z powodu uwolnienia do środowiska ton substancji zawierających toksyczny arsenik. Skarżący zarzucili, że brak praktycznych środków mających na celu zredukowanie poziomu zanieczyszczeń oraz niebezpieczeństwo poważnych awarii wynikających z działalności fabryki naruszyły ich prawo do poszanowania życia i integralności fizycznej.

Trybunał przypomniał, że poważne zanieczyszczenie środowiska może wpłynąć negatywnie na samopoczucie jednostki oraz uniemożliwić korzystanie z własnego domu. Skarżący oczekiwali, aż do momentu kiedy w 1994 roku produkcja nawozów została wstrzymana, na istotną informację, która pozwoliłaby im na dokonanie oceny ryzyka grożącego im oraz ich rodzinom, jeżeli nadal żyliby w swoim mieście, które było szczególnie narażone na niebezpieczeństwo w przypadku awarii w fabryce. Trybunał stwierdził, że Włochy nie dopełniły obowiązku zapewnienia skarżącym prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego z naruszeniem Artykułu 8 Konwencji.

Taskin i in. przeciwko Turcji (skarga nr 46117/99)

10 listopada 2004 roku

Skarżący złożyli wniosek o uchylenie zezwolenia na działalność górnictwem, które dopuszczało wykorzystanie procesu cyjanowania do wydobycia złota, powołując się na zagrożenie zdrowia, ryzyko zanieczyszczenia warstw wodonośnych oraz zniszczenie lokalnego ekosystemu, które niesie ze sobą proces cyjanowania wykorzystywany w działalności kopalni.

Trybunał zauważył, że decyzja o wydaniu zezwolenia na działalność górnictwem została uchylona przez Najwyższy Sąd Administracyjny, który po dokonaniu oceny konkurencyjnych interesów uznał, że pozwolenie nie służyło interesowi publicznemu. Nakaz zamknięcia kopalni został wydany dopiero po upływie 10 miesięcy od ogłoszenia wyroku i 4 miesięcy od jego doręczenia władzom. Zatem opóźnienie związane z wykonaniem orzeczenia sprawiło, że gwarancje które przysługiwały skarżącym stały się bezcelowe, co stanowiło naruszenie Artykułu 8.

Inny niekorzystny wpływ na środowisko

Tatar przeciwko Rumunii (skarga nr 657021/01)

27 stycznia 2009 roku

Kopalnia złota, która wykorzystywała w procesie wydobycia cyjanek sodu znajdowała się w sąsiedztwie domu skarżących. W wyniku katastrofy ekologicznej, do której doszło w styczniu 2000 roku kopalnia uwolniła do środowiska ok. 100.000 m² ścieków zawierających cyjanek. Po tym wydarzeniu kopalnia nie wstrzymała działalności.

Skarżący zarzucili, że proces wydobywczy stanowił zagrożenie dla życia ludzi mieszkających w okolicy oraz środowiska, jak również pogorszył stan zdrowia ich syna (astma).

Trybunał stwierdził, że skarżący nie zdołali wykazać związku przyczynowego pomiędzy narażeniem ich syna na działanie cyjanku sodu, a astmą. Jednak zakład wydobywczy kontynuował prowadzenie działalności przemysłowej po wypadku, co stanowiło naruszenie zasady ostrożności, zgodnie z którą brak pewności w odniesieniu do wiedzy naukowej i technicznej nie może usprawiedliwiać opóźnienia ze strony państwa w zakresie stosowania skutecznych i proporcjonalnych środków. Trybunał stwierdził, że władze Rumunii nie wypełniły, w satysfakcjonującym stopniu, obowiązku oceny zagrożeń jakie może wywołać działalność kopalni oraz nie podjęły odpowiednich środków celem ochrony prawa do życia i mieszkania mieszczących się w zakresie Artykułu 8, oraz bardziej ogólnie, prawa do korzystania z czystego i chronionego środowiska. Stwierdzono naruszenie Artykułu 8.

L'Erablière przeciwko Belgii (skarga nr 49230/07)

24 lutego 2009 roku

Skarżący, stowarzyszenie non-profit prowadzące kampanię na rzecz ochrony środowiska w Regionie Walońskim, Luxemburg, zaskarżyło zgodę, która została udzielona na rozbudowę składowiska odpadów. Skarga została odrzucona przez *Radę Stanu* ze względów proceduralnych, ponieważ nie zawierała opisu stanu faktycznego wyjaśniającego tło sporu.

Trybunał stwierdził, że skarżącemu nie zapewniono dostępu do sądu z naruszeniem Artykułu 6 ust. 1. Akceptując, że złożenie opisu stanu faktycznego stanowiło wymóg formalny wynikający z przepisów prawa krajowego celem rozpoznania skargi przez *Radę Stanu*, Trybunał stwierdził, że zarówno *Rada Stanu*, jak również strona przeciwna mogły same zapoznać się ze stanem faktycznym, nawet bez przedmiotowego opisu.

Mangouras przeciwko Hiszpanii (skarga nr 12050/04)

Wyrok Wielkiej Izby

28 września 2010 roku

Pan Mangouras był kapitanem okrętu *Prestige*, z którego w listopadzie 2002 roku, podczas rejsu wzdłuż wybrzeża Hiszpanii, wyciekło do Oceanu Atlantyckiego 70.000 ton oleju napędowego. Wszczęto postępowanie karne oraz zastosowano wobec skarżącego tymczasowe aresztowanie i poręczenie majątkowe w wysokości 3.000.000 euro. Pan Mangouras został pozbawiony wolności na okres 83 dni, a następnie zwolniony z aresztu tymczasowego po wpłaceniu poręczenia majątkowego przez ubezpieczycieli właściciela okrętu *Prestige*. Skarżący zarzucił, że kwota poręczenia majątkowego była nadmiernie wygórowana i została ustanowiona bez uwzględnienia jego sytuacji osobistej.

Trybunał uznał, że interpretując postanowienia Artykułu 5 ust. 3 należy mieć na względzie nowe okoliczności, mianowicie rosnące i uzasadnione obawy zarówno w Europie, jak i na świecie w zakresie przestępstw przeciwko środowisku oraz tendencję do wykorzystywania przepisów prawa karnego, jako środków służącym egzekwowaniu zobowiązań w zakresie ochrony środowiska, wynikających z prawa europejskiego i międzynarodowego. W konkluzji Trybunał stwierdził, że z uwagi na wyjątkowy charakter sprawy skarżącego oraz olbrzymie szkody poczynione na skutek zanieczyszczenia oceanu, które rzadko występowało na taką skalę, nie powinien dziwić fakt, iż organy sądowe dostosowały kwotę poręczenia majątkowego do poziomu odpowiedzialności, tak aby osoby winne nie podjęły próby uniknięcia sprawiedliwości. Nie stwierdzono naruszenia Artykułu 5 ust. 3.

Di Sarno i in. przeciwko Włochom (skarga nr 30765/08)

10 stycznia 2012 roku

Sprawa dotyczyła wprowadzenia stanu wyjątkowego (od dnia 11 lutego 1994 roku do dnia 31 grudnia 2009 roku) w związku ze składowaniem, przetwarzaniem oraz usuwaniem odpadów w regionie Kampania we Włoszech, gdzie mieszkał i/lub pracował skarżący, włączając w to okres pięciu miesięcy kiedy stosy śmieci zalegały na ulicach.

Stwierdzono naruszenie Artykułu 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego). Nie stwierdzono naruszenia Artykułu 8 Konwencji w zakresie obowiązku spoczywającego na władzach Włoch do zapewnienia skarżącemu informacji na temat potencjalnego zagrożenia. Stwierdzono naruszenie Artykułu 13 (prawo do skutecznego środka odwoławczego).

Wylesienie i urbanizacja

Hamer przeciwko Belgii (skarga nr 21861/03)

27 listopada 2007 roku

Skarżąca była właścicielką domu wybudowanego przez jej rodziców na terenie leśnym gdzie zabudowa była zabroniona. Wszczęto przeciwko niej postępowanie za posiadanie domu wybudowanego niezgodnie z odpowiednimi przepisami prawa leśnego i sądy uznały, że powinna ona przywrócić teren do pierwotnego stanu. Dom został przymusowo zburzony. Skarżąca wniosła skargę, że jej prawo do życia prywatnego zostało naruszone. Trybunał stwierdził po raz pierwszy, że środowisko – nie będąc *explicite* chronione przez Konwencję - jest wartością samą w sobie, leżącą w interesie zarówno społeczeństwa jak i władz publicznych. Względy gospodarcze, a nawet prawo własności, nie powinny mieć pierwszeństwa przed względami ochrony środowiska, w szczególności gdy Państwo wprowadziło na tym polu przepisy prawne. Władze publiczne były zobowiązane do działania na rzecz ochrony środowiska. Brak naruszenia Artykułu 1 Protokołu 1.

Kyrtatos przeciwko Grecji (skarga nr 41666/98)

22 maja 2003 roku

Skarżący zarzucili, że proces urbanizacji w południowo-wschodniej części wyspy Tinos doprowadził do zniszczenia ich środowiska fizycznego i negatywnie wpłynął na ich życie prywatne. W szczególności twierdzili, że teren utracił całe swoje malownicze piękno i jego charakter zmienił się znacznie z naturalnego siedliska fauny i flory na miejsce zdominowane przez turystykę.

Trybunał nie stwierdził naruszenia Artykułu 8, ponieważ skarżący nie zostali bezpośrednio dotknięci. Nawet jeżeli przyjąć, że środowisko zostało zniszczone przez rozwój terenu to skarżący nie wykazali, że zarzucane szkody dla ptaków i innych chronionych gatunków żyjących w bagnie miały charakter bezpośrednio naruszający ich własne prawa na mocy Artykułu 8. Możliwe, że byłoby inaczej gdyby zniszczenia środowiska na, które się powoływali skarżący dotyczyły zniszczenia lasu w sąsiedztwie ich domu, sytuacja taka mogłaby bardziej bezpośrednio dotknąć ich dobrostan.

Bierne palenie

Florea przeciwko Rumunii (skarga nr 37186/03)

14 września 2010 roku nieostateczne

Skarżący, cierpiący na przewlekłe zapalenie wątroby oraz nadciśnienie tętnicze, zarzucił, że podczas pobytu w zakładzie karnym był zmuszony do dzielenia 35-łóżkowej celi przez ok. 8-9 miesięcy z 110-120 innymi więźniami. Jego zdaniem 90% z współwięźniów było palaczami. Był również otoczony palaczami w czasie swoich trzech pobytów w szpitalu więziennym, gdzie został przeniesiony z powodu pogarszającego się stanu zdrowia.

Trybunał stwierdził, że Pan Florea nigdy nie był osadzony w celi indywidualnej i musiał przebywać z współwięźniami palącymi nawet w więziennej izbie chorych i oddziałach dla przewlekłe chorych pacjentów szpitala więziennego, co było sprzeczne z zaleceniami lekarskim. Pomimo prawa wprowadzonego w 2002 roku zakazującego palenia w szpitalach sądy rumuńskie często stwierdzały, że niepalący powinni być przetrzymywani osobno. Dlatego też warunki przetrzymywania, włączając bierne palenie, któremu poddany był skarżący naruszały Artykuł 3 Konwencji.
